

تابستان ۱۴۰۰؛ رونق ملایم صنعت همراه با رکود دو بخش کشاورزی و معدن

معاونت بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی تهران

تهیه کننده: مهسا رجبی نژاد

ناظر: عاطفه قاسمیان

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

دی ۱۴۰۰

از طریق پست الکترونیکی زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

- بررسی روند فصلی تغییرات شاخص مقدار تولید^۱ در سه بخش صنعت ساخت، معدن و کشاورزی از تابستان ۱۳۹۸ الی تابستان ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که؛ رشد نقطه به نقطه مقدار تولید بخش صنعت ساخت از تابستان سال ۱۳۹۹ به بعد همواره مثبت بوده؛ اگرچه در تابستان ۱۴۰۰ از سرعت رشد آن کاسته شده است. در مقابل، دو بخش معدن و کشاورزی دچار رکود و افت تولیدات هستند.
- بااستثنای بخش کشاورزی، سطح تولیدات در دو بخش صنعت ساخت و معدن در تابستان ۱۴۰۰ در مقایسه با ارقام سال پایه یعنی ۱۰۰ = ۱۳۹۰، همچنان کمتر بوده که به معنی عدم تحول معنادار در ارتقای سطح تولیدات طی دهه اخیر است.
- روند تغییرات شاخص بهای تولیدکننده برای هر سه بخش طی بازه زمانی مورد بررسی، افزایشی بوده که بخشی از آن را می‌توان به افزایش سطح قیمت‌های مربوط به هزینه نهاده‌های تولید در سطح جهانی و داخلی و بخشی هم به کاهش عرضه به دلیل قطعی برق در برخی صنایع و افت موجودی مواد اولیه، نسبت داد.

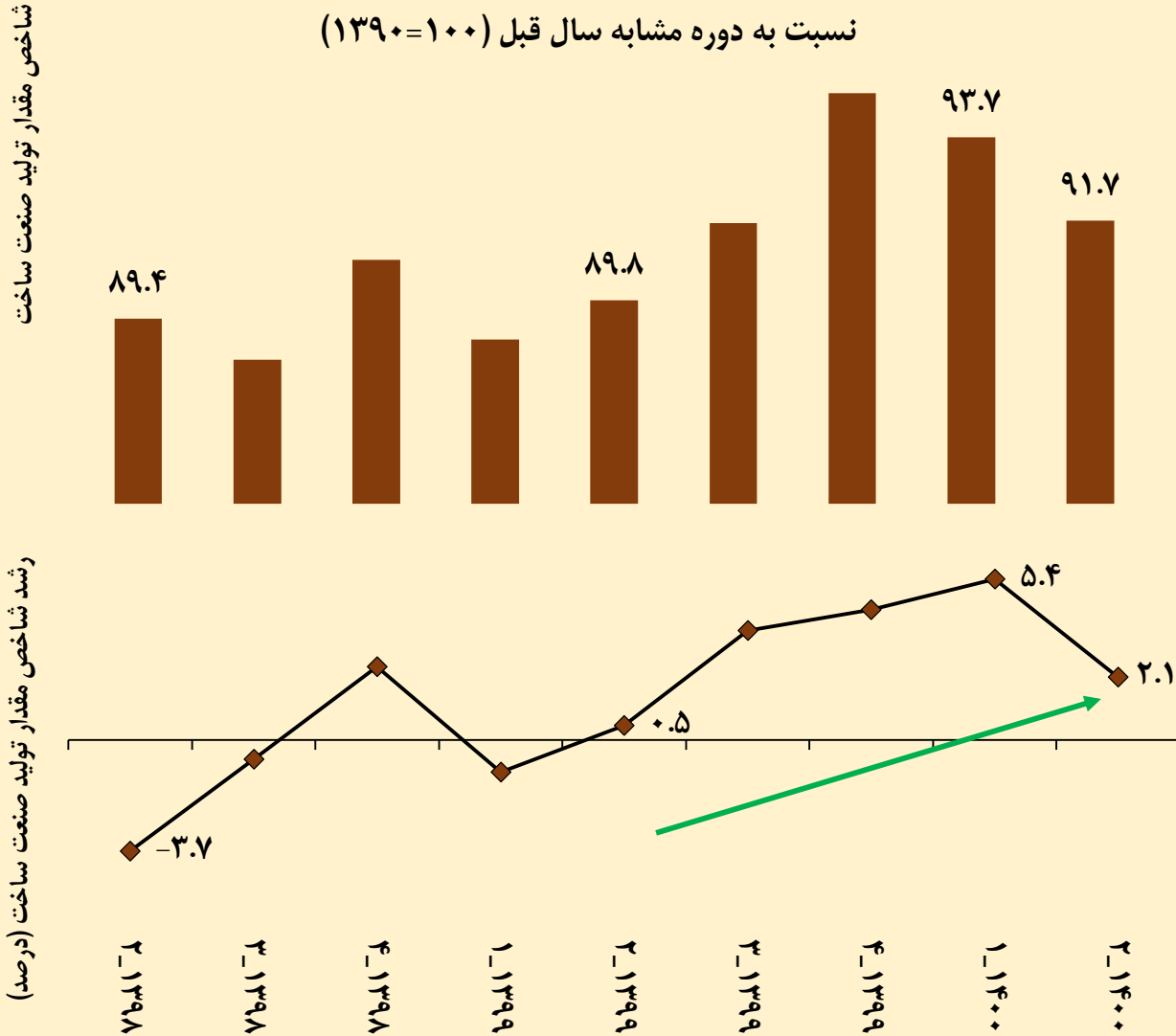
- نمودار ۱، روند شاخص تعدیل شده فصلی مقدار تولید در بخش صنعت ساخت را طی فصول تابستان ۱۳۹۸ تا تابستان ۱۴۰۰ نشان می‌دهد. این شاخص پس از تجربه رشد منفی در بهار ۱۳۹۹ و سپس رشد مثبت طی سه فصل متوالی، در زمستان ۱۳۹۹ به بالاترین حد خود رسید. از فصل بهار ۱۴۰۰ روند نزولی این شاخص آغاز و تا تابستان ادامه یافت. رقم تعدیل شده فصلی شاخص مقدار تولید بخش صنعت ساخت در تابستان ۱۴۰۰، حدود ۹۱.۷ بوده که اگرچه در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، حدود ۲ درصد رشد داشته ولی از سرعت رشد آن در مقایسه با فصول اخیر، کاسته شده که قطعی برق در برخی صنایع یکی از عوامل کاهش نرخ رشد در این فصل است.
- با وجود رشد شاخص در فصل تابستان در مقایسه با فصل مشابه سال قبل، همچنان سطح شاخص پایین‌تر از سطح آن در سال پایه یعنی ۱۳۹۰ است که این موضوع برای کلیه فصول از ابتدای سال ۱۳۹۸ تا تابستان ۱۴۰۰ هم صادق است.
- وفق نمودار ۲، شاخص بهای تولیدکننده بخش صنعت ساخت طی بازه مورد بررسی، طی تابستان ۱۳۹۸ تا تابستان ۱۴۰۰ همواره روند صعودی داشته، با این تفاوت که سرعت رشد آن از تابستان ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، به طور قابل توجهی افزایش یافته است. رقم شاخص مزبور در تابستان ۱۴۰۰ به ۵۷۷ رسیده که نسبت به تابستان ۱۳۹۹ حدود ۸۰ درصد رشد کرده و علت اصلی آن افزایش هزینه تامین نهاده‌های تولید (داخلی و وارداتی) بوده است (نمودار ۲).
- با توجه به پیش‌نگر بودن شاخص بهای تولیدکننده، بخشی از افزایش شاخص بهای مصرف‌کننده در اقلام صنعتی در هر فصل به افزایش شاخص بهای تولیدکننده در تولیدات متناظر در فصل قبلی نسبت داده می‌شود لذا انتظار می‌رود شاخص بهای مصرف‌کننده در فصل پاییز برای اقلام صنعتی موجود در سبد کالای خانوار، به تناسب افزایش یابد.

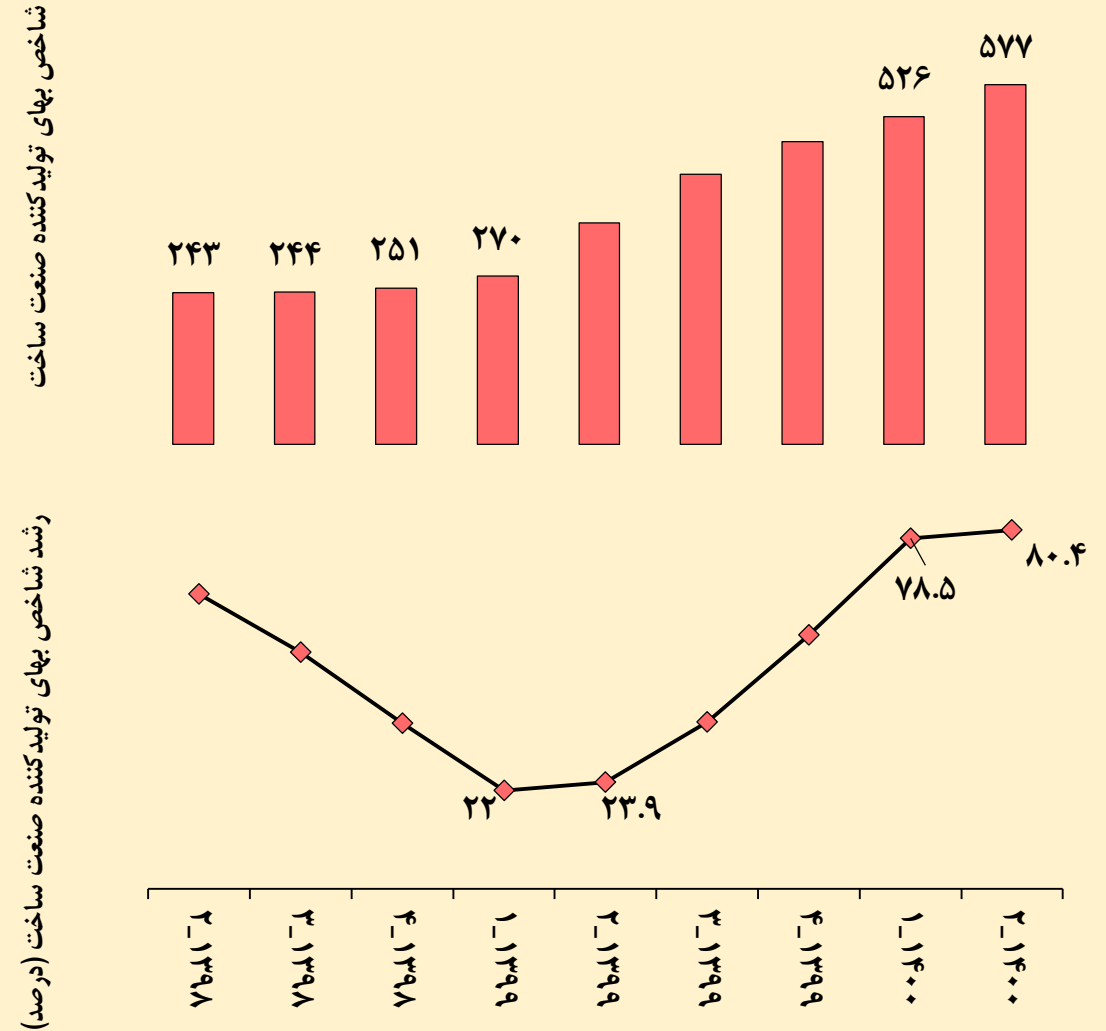
صنعت ساخت

نمودار ۱. روند فصلی شاخص تعدیل شده مقدار تولید صنعت ساخت و رشد آن
نسبت به دوره مشابه سال قبل (۱۰۰=۱۳۹۰)

نمودار ۲. روند فصلی شاخص بهای تولیدکننده صنعت ساخت و رشد آن
نسبت به دوره مشابه سال قبل (۱۰۰=۱۳۹۰)

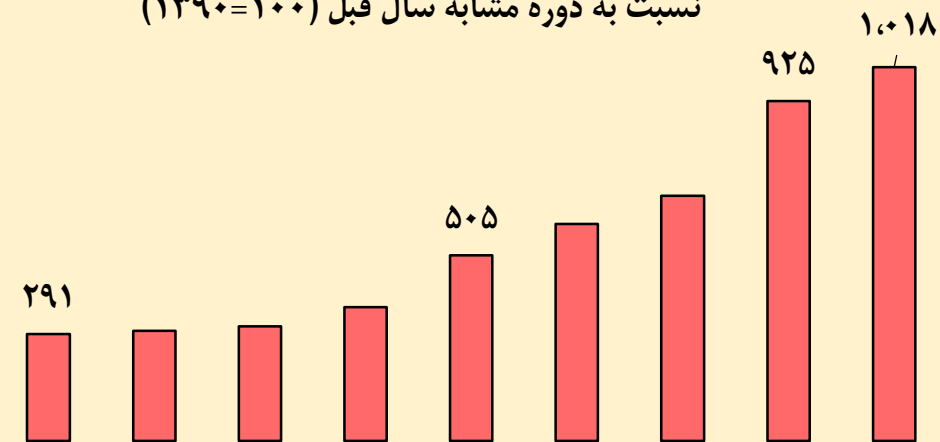

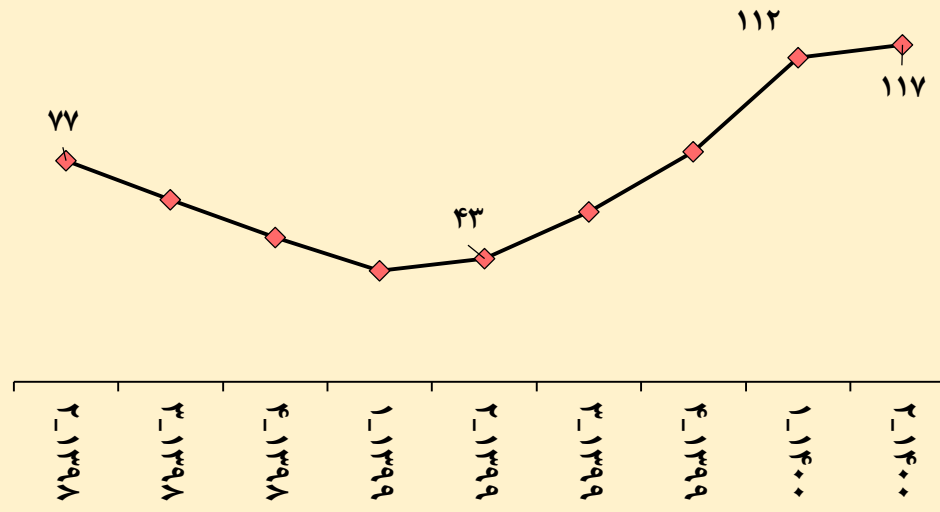
- سطح شاخص مقدار تولید تعدیل شده فصلی بخش معدن طی دو سال منتهی به تابستان ۱۴۰۰ همواره پایین‌تر از رقم آن در سال ۱۳۹۰ بوده که به معنی عدم تحول معنادار در این بخش در رابطه با افزایش سطح تولیدات طی ده سال اخیر است (نمودار ۳).
- این شاخص پس از آنکه در تابستان ۱۳۹۹ به بالاترین میزان خود از ابتدای سال ۱۳۹۸ رسید (۹۷.۸)، شروع به افت کرد و طی ۴ فصل متوالی کاهش، در تابستان ۱۴۰۰ به ۹۴.۱ رسید. رشد این شاخص در تابستان ۱۴۰۰ در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، حدود منفی ۴ درصد بوده که بیشترین نرخ کاهش در مقایسه با دو فصل گذشته را داراست.
- با توجه به نرخ رشد منفی مقدار تولید بخش معدن برای سه فصل متوالی و تشدید آن در فصل تابستان، نتیجه‌گیری می‌شود که این بخش از فصل تابستان سال ۱۴۰۰ وارد رکود شده است.
- در تابستان ۱۴۰۰، شاخص بهای تولیدکننده بخش معدن به حدود ۱۰۱۸ رسید. این شاخص از ابتدای سال ۱۳۹۸ همواره روند صعودی داشته و رقم آن در تابستان ۱۴۰۰ در مقایسه با تابستان ۱۳۹۹ بیش از دو برابر رشد کرده است (نمودار ۴).
- عوامل گوناگونی در افزایش بهای تولیدکننده در بخش معدن اثرگذار هستند که کاهش توأم عرضه و افزایش هزینه‌های تولید از مهم‌ترین آنها بوده و با توجه به پیوند پیشینی این بخش با سایر بخش‌ها و تامین نیاز کالاهای واسطه‌ای آنها، افزایش بهای تولیدکننده در بخش معدن تاثیر قابل توجهی بر افزایش بهای تولیدکننده در سایر زنجیره‌های مرتبط در صنعت ساخت نیز خواهد گذاشت.

نمودار ۴- روند فصلی شاخص بهای تولیدکننده بخش معدن و رشد آن نسبت به دوره مشابه سال قبل (۱۳۹۰=۱۰۰)

شاخص قیمت تولیدکننده

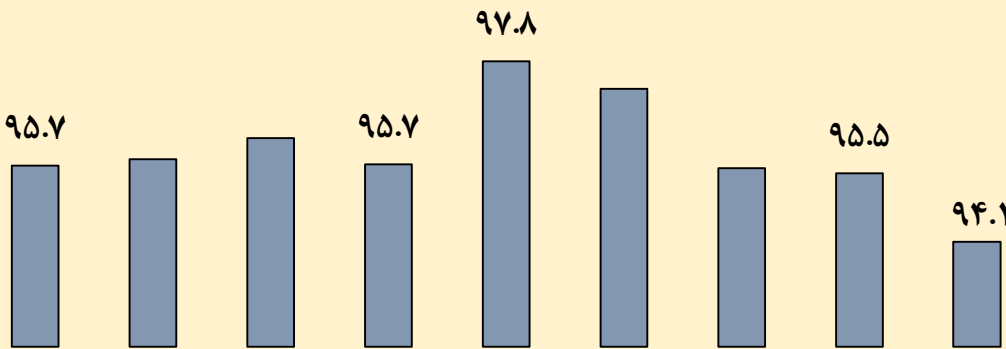

رشد شاخص بهای تولیدکننده بخش معدن (درصد)

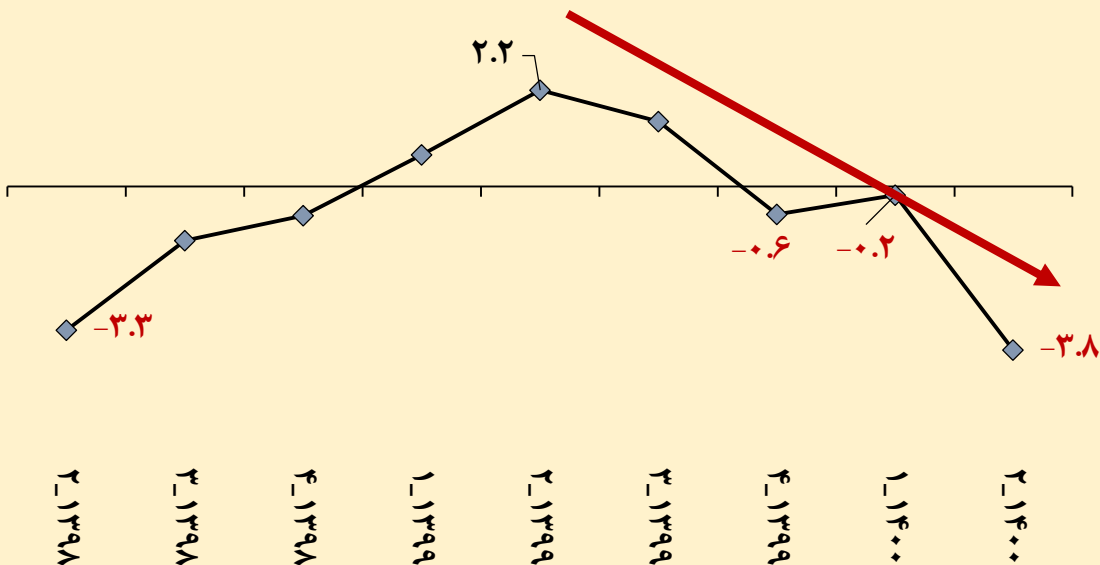

نمودار ۳- روند فصلی شاخص تعدیل شده مقدار تولید بخش معدن و رشد آن نسبت به دوره مشابه سال قبل (۱۳۹۰=۱۰۰)

شاخص مقدار تولید بخش معدن

رشد شاخص مقدار تولید بخش معدن (درصد)

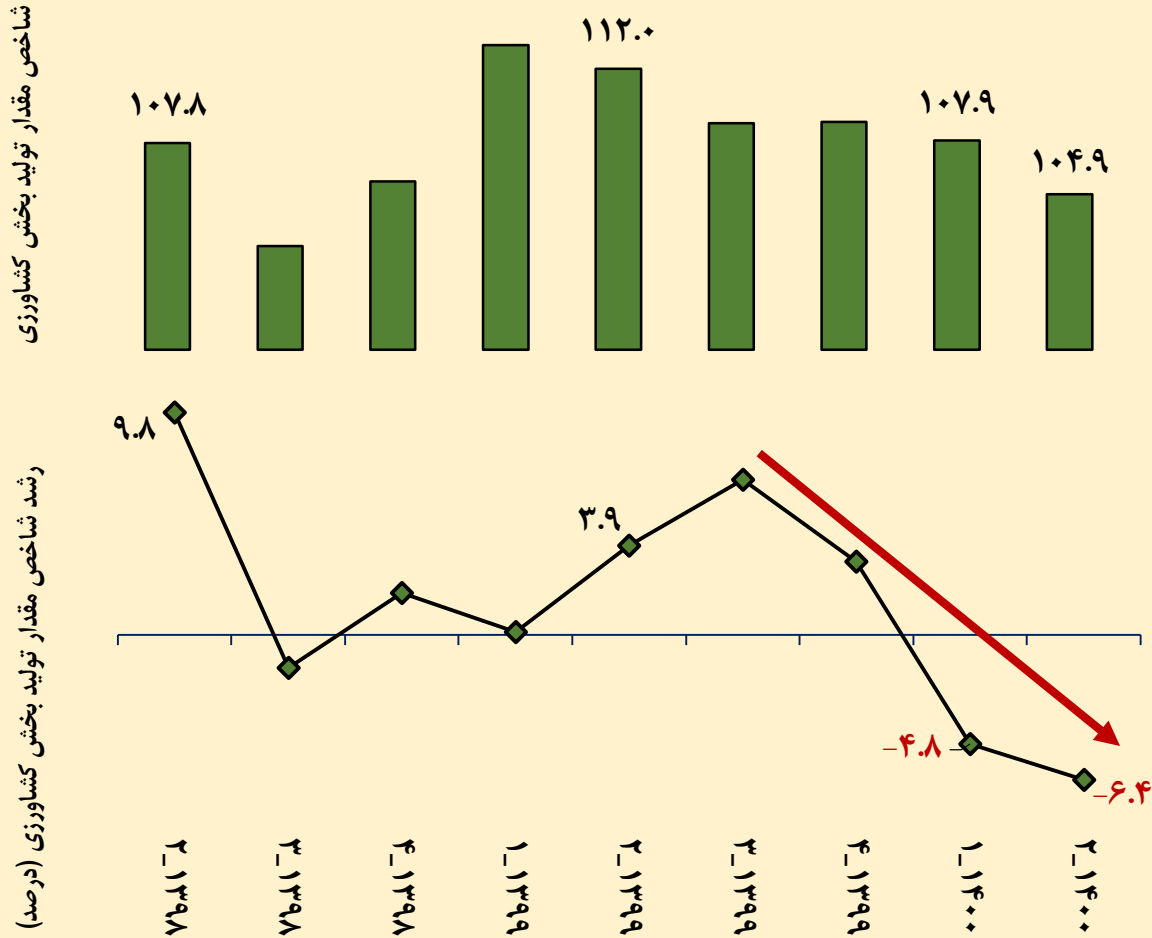

- به دلیل ماهیت فعالیت بخش کشاورزی، معمولاً روند فصلی تولیدات محصولات این بخش که بیشتر مبتنی بر تولیدات زراعی و باغی است، در فصول نیمه نخست سال از افزایش نسبی برخوردار است. با توجه به نوسانات فصلی تولیدات بخش کشاورزی، برای تحلیل روند شاخص تولید این بخش، روند تعدیل فصلی شده اطلاعات دقیق‌تری را در اختیار قرار می‌دهد. براساس آنچه روند تعدیل فصلی شده شاخص مقدار تولید بخش کشاورزی در نمودار ۵ نشان می‌دهد، طی دو سال منتهی به تابستان ۱۴۰۰، شاخص مقدار تولید بخش کشاورزی (تعدیل شده فصلی) علی‌رغم اینکه در بهار و تابستان ۱۴۰۰ کاهش یافته، برخلاف روند حاکم بر دو بخش صنعت ساخت و معدن، همواره از مقدار آن در سال ۱۳۹۰ بالاتر بوده است.
- رقم شاخص مزبور در فصل تابستان ۱۴۰۰ برابر با ۱۰۴.۹ بوده که در مقایسه با تابستان سال قبل، حدود ۶ درصد کاهش یافته ضمن اینکه افت تولید در مقایسه با فصل قبل، بیشتر نیز شده است. طی دو فصل بهار و تابستان ۱۴۰۰، رشد شاخص مقدار تولید بخش کشاورزی منفی بوده که به معنی بروز رکود در این بخش است. یکی از مشکلات مرتبط با افت تولید بخش کشاورزی، کاهش میزان دسترسی به نهاده‌های تولید به ویژه آب به علت بروز خشکسالی و تغییرات اقلیمی در برخی از نقاط کشور است.
- شاخص قیمت تولیدکننده این بخش نیز که همواره روند صعودی را طی دو سال منتهی به تابستان ۱۴۰۰ طی کرده در تابستان ۱۴۰۰ به ۵۲۸ رسیده که نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۷۰ درصد افزایش یافته است (نمودار ۶).
- با توجه به ضریب اهمیت بالای کالاهای خوراکی و آشامیدنی در سبد هزینه خانوار، افزایش بهای تولیدکننده این بخش آثار مستقیمی بر افزایش قیمت مصرف‌کننده دارد که کاهش عرضه و افزایش تقاضا بر افزایش مزبور تاثیر خواهد گذاشت.

نمودار ۵. روند فصلی شاخص تعدیل شده مقدار تولید بخش کشاورزی و رشد آن نسبت به دوره مشابه سال قبل (۱۳۹۰=۱۰۰)

نمودار ۶. روند فصلی شاخص بهای تولیدکننده بخش کشاورزی و رشد آن نسبت به دوره مشابه سال قبل (۱۳۹۰=۱۰۰)

